

Yazılı Haber Medyasında Bağımlılığın Söylemsel Gösterimleri

Emel Kökpınar Kaya*

Öz

Bu çalışma Türkiye yazılı haber medyasında bağımlılık üzerine yapılmış haberlere ve bu haberlerdeki dil kullanımlarına odaklanmaktadır. Özele inildiğinde çalışma, ‘ruhsal ve fiziksel olarak bağımlı olma’ anlamını taşıyan bağımlılık haberlerinin gençlik ile bağlantılı olarak nasıl aktarıldığını ve böylelikle gençliğin bağımlılık üzerinden nasıl gösterildiğini incelemeyi hedeflemektedir. Bu bağlamda çalışma, söylemsel gösterimler üzerinden bağımlılığın ve bağımlılık ile ilgili diğer kavramların toplumsal bilışı etkileyecek şekilde inşa edildiğinin altını çizerek bağımlılığın medyadaki aktarımlarına bir eleştiri sunmayı da amaç edinmektedir. Çalışmanın kuramsal çerçevesini van Dijk (1988a, 1988b, 1988c) tarafından haber medyasının bileşenleri ve yapısı üzerine kurgulanan kavramsal çerçeve ve Wodak ve diğ. (2009) tarafından sunulan Söylem Tarihsel Yaklaşım (Discourse Historical Approach-DHA) oluşturmaktadır. Çalışmada, Söylem Tarihsel Yaklaşım’a ait yöntemsel çerçeve içinde kalınarak haber metinlerindeki içerik ve konular, söylemsel stratejiler ve bu içerik, konu ve stratejileri gerçekleştiren dilsel araçlar incelenmektedir. Yorumcu paradigma ve inşacı yaklaşıma dayanan çalışmanın verisini farklı ideolojik duruşları temsil etmesi bakımından seçilmiş altı gazetenin- (BirGün, Cumhuriyet, Hürriyet, Sabah, Sözcü, Yeni Akit ve Yeni Çağ)- internet sitelerinden alınmış bağımlılık ile ilişkili haber metinleri oluşturmaktadır. Nitel ve eleştirel bir bakış açısı izlemiş olan çalışmanın sonucunda bağımlılığın alkolizm, uyuşturucu, sigara ve teknoloji kullanımı ile konusal bir bağlantı içinde ve olumsuz çağrışımlar yaratacak biçimde verildiği bulgulanmıştır. Bağımlılığın farklı şekillerde adlandırıldığı ve toplumsal bir sorun ve tehdit olarak sunulduğu görülmüştür. Ayrıca, bağımlılığın temel kitlesinin gençler ve gençlik olduğu da dolaylı bulgulardan biridir. Medya aktarımlarının bağımlılığı gençler ile özleştirerek sunduğu ve gençlik ve bağımlılık ilişkisinin toplumsal şemalara yerleşmesine neden olabildiği de görülmüştür. Bu noktada bağımlılığın olumsuz çağrışımlarının gençliğin de olumsuz algılanmasına neden olduğu tartışılabilir.

Anahtar Kelimeler: Bağımlılık, Uyuşturucu, Alkolizm, Sigara, Gençlik, Söylem, Yazılı Haber Medyası.

* Dr, Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi İngiliz Dilbilimi Bölümü, Ankara, emelkocpinarkaya@gmail.com

Abstract

The present study concentrates on the news about addiction in the newsprint media of Turkey and the language use in these news. More specifically, the study aims to explore the discursive representation of 'addiction' (in the meaning of being psychologically and physiologically dependent) in terms of youth and thus how youth is represented in relation to addiction. At this context, by highlighting the idea that addiction and the concepts about addiction are constructed by discursive representations in a way that they influence the social cognition, it targets to offer a criticism to the media representation of addiction. The theoretical framework of the study depends on the theoretical framework of van Dijk (1988a; 1988b; 1988c) on news components and structure, and Discourse Historical Approach (DHA) developed by Wodak et al. (2009). In the study, by grounding on the methodological framework of DHA, the topics, discourse strategies and their linguistic realisations, which create these topics and strategies, emerged in news texts have been explored. The study which adopts the interpretivist and constructivist paradigm obtains its data containing news texts about addiction from the online versions of six newspapers (BirGün, Cumhuriyet, Hürriyet, Sabah, Yeni Akit and Yeni Çağ) chosen in terms of their representing different ideological standpoints. As a result of the study followed a qualitative and critical perspective, it has been found that addiction is represented as it is in a topical relationship with alcoholism, drugs, smoking and technology, and as having negative connotations. It has also underlined that addiction is named in various ways and presented as a problem and threat. Besides, an indirect finding of the study is that young people are referred as the core object of addiction. The media practices of the newsprint media in Turkey present addiction by identifying it with youth and may cause the positioning of this identification in the schematic structure of social understanding. At this point, the negative attributions of addiction can be discussed to affect the perception of society about youth in a negative way.

Keywords: Addiction, Drugs, Alcoholism, Smoking, Youth, Discourse, Newsprint Media.

Giriş

Bu çalışma Türkiye yazılı haber medyasındaki bağımlılık söylemine odaklanmaktadır. Gazetelerin çevrimiçi ağ sayfalarındaki 'ruhsal ve fiziksel olarak bağımlı olma' anlamındaki bağımlılık üzerine yapılmış olan haberlerin dil kullanımlarına odaklanan çalışma, 'bağımlılık' ifadesinin söylemsel gösterimini ve bu gösterimler üzerinden inşasını incelemeyi amaçlar. Daha özele inildiğinde, bağımlılığın toplumsal-anlamsal kodlarının yapılandırılmasında kullanılan söylem stratejilerini ve dilsel araçları incelemeyi hedeflemektedir. Bu bağlamda, çalışmanın temel amacı çağdaş dilbilim ve söylem çözümlemesi yaklaşım ve yöntemleri ile Türkiye'de 'bağımlılık' üzerine var olan algıları oluşturan pratiklerin dilsel incelemesini ve söylem çözümlemesini içermektedir. Ayrıca, bağımlılık haberlerinin gençlik ile bağlantılı olarak nasıl aktarıldığını ve böylelikle gençliğin bağımlılık üzerinden nasıl gösterildiğini incelemek de amaçlar arasındadır. Bu bağlamda çalışma, söylemsel gösterimler üzerinden bağımlılığın ve bağımlılık ile ilgili diğer kavramların toplumsal bilişi etkileyecek şekilde inşa edildiğinin altını çizerek bağımlılığın medyadaki gösterimlerine Eleştirel Söylem Çözümlemesi (ESÇ) yaklaşımları ile bir anlayış ve eleştirel bir duruş sunmayı da hedef olarak belirlemektedir.

Çalışmanın araştırma soruları şu şekildedir:

1. Bağımlılık Türkiye yazılı haber medyasında dilsel olarak nasıl ifade edilmektedir?
2. Bağımlılık Türkiye yazılı haber medyasında hangi özellikler ile gösterilmektedir?
3. Türkiye yazılı haber medyasında bağımlılığa atfedilen nitelemeler hangi savlar ve sav şemaları üzerinden desteklenmekte ve haklı çıkarılmaktadır?
4. Bağımlılık Türkiye yazılı haber medyasında hangi bakış açısı ve görüş açısı ile etiketlenmekte ve atıf odağı olmaktadır?
5. Bağımlılık Türkiye yazılı haber medyasında nasıl daha az tehlikeli ya da daha çok tehlikeli gösterilmektedir?

Çalışmanın konusunu oluşturan bağımlılık en basit açıklama ile bir madde veya davranışı bırakamama ve kontrol edememe noktasında olan bir durumu gösterir (Egger ve Rauterberg, 1996). Buradan da anlaşılacağı üzere bağımlılık sigara, alkol, uyuşturucu gibi maddelere yönelik olabileceği gibi yeme, televizyon izleme, internete girme, alışveriş yapma vb. gibi daha davranış temelli de olabilir (Günüç ve Kayri, 2010). Bu da madde bağımlılığı ya da davranış bağımlılığı gibi bir ayrımı göstermektedir (Kim ve Kim, 2002). Bir başka ayrım ise fiziksel bağımlılık ve ruhsal bağımlılıktır. Türkiye'deki en köklü bağımlılıklarla mücadele derneklerinden biri olan Türkiye Yeşilay Cemiyeti'ne (2018) göre fiziksel bağımlılık kullanılan maddeye karşı duyulan fizyolojik bir istek, ruhsal bağımlılık ise kişinin duygusal ya da kişilik yapısı gereği, gereksinimlerini tatmin etme/giderme amacı ile o maddeye düşkünlüğüdür.

Her neye yönelik ve ne şekilde olursa olsun bağımlılıkların kimi ortak yönleri vardır. Bağımlılığın nesnesi olan madde ya da davranışın bırakılmak istenmesi, buna teşebbüste bulunulması ancak bırakılamaması, bağımlılık dozunun sürekli artması bağımlılığın ortak görünümüleri olarak belirlenebilir (Henderson, 2001; Ögel, 2001). Bu açıdan bakıldığında bağımlılık ile ilgili bir diğer ayrımın üzerinde durmak yerinde olacaktır. Bağımlılığın ciddi bir hastalık mı yoksa bir tür takıntı mı olduğu bağımlılık ile ilgili çalışmalarda (Foddy ve Savulescu, 2006; Heyman, 2009; Hyman, 2005; Leshner, 1997) tarafından tartışılmaktadır. Bağımlılık, Türkiye Yeşilay Cemiyeti'ne (2018) göre ise psikiyatrik bir sendrom ve ciddi bir hastalık olarak kabul edilmektedir.

Bağımlılığın birçok farklı türü ve yönü farklı bilim alanları tarafından ele alınmıştır. Bağımlılığın fizyolojik, psikolojik, sosyolojik ve pedagojik nedenleri ve etkileri üzerine yapılmış pek çok çalışmaya rastlamak mümkündür (Bilge, 2012; Copella, 2002; Everett ve Robbins, 2005; Farkas ve diğ., 1996; Foddy ve Savulescu, 2010; Horzum ve Barış, 2011; Köknel, 1998; Krazler ve Li, 2008; Leshner, 1997; Mclennan ve diğ., 1980; Robinson ve Berridge, 2000; Şahin ve Tuğrul, 2012; Tao ve diğ., 2010; van Rooij ve diğ., 2011; Yılmaz ve diğ., 2014). Ancak bağımlılığın söylemsel inşasına ve özellikle medyadaki dilsel gösterimleri

üzerine yapılmış çalışma pek bulunmamaktadır. Bu da gerek bağımlılık kavramının söylemsel yönlerinin anlaşılması gerek ise bağımlılık üzerine getirilmiş dilbilimsel bir bakış açısının yokluğuna işaret etmektedir. Bu açıdan bakıldığında bağımlılığın medyadaki dilsel gösterimleri üzerinden ortaya çıkan söylemsel insanın yorumlanması ve anlaşılması konusunda yapılan çalışmalardaki bir boşluktan söz etmek mümkündür. Bu çalışma bu boşluğun doldurulması konusunda bir katkı sağlayacak ve ayrıca Eleştirel Söylem Çözümlemesi ve medya arayüzünde bağımlılık üzerine bir anlayış getirecektir.

Eleştirel Söylem Çözümlemesi ve Medya

ESÇ adından da anlaşılacağı üzere söylem kavramına odaklanan bir söylem çözümü yaklaşımıdır. Ancak, sadece söylem kavramına bir açıklama getirmeyi amaçlamaz, aynı zamanda söylem yapılarının toplumsal etkileşim ve özellikle toplumsal yapı ile bağlantısını açıklamaya çalışmaktadır (van Dijk, 2001, s. 353). Ayrıca toplumsal olana eleştirel bir tutum sergilemeyi amaç edinmektedir. Şöyle ki, ESÇ toplumsal sorunlara değinmektedir (Fairclough ve Wodak, 1997, ss. 271-280; van Dijk, 2001, s. 353) ve bu özelliği onun topluma bir eleştiri getirir nitelikte olmasını sağlamaktadır. En basit tanımıyla söylem ve toplum arasındaki bağlantıyı konu edinen ESÇ, bu bağlantıyı güç ilişkileri üzerinden incelemektedir (Fairclough, 1998; 1995a; 1995b; 1995c; van Dijk, 2001; 1998; 1993; Wodak, 2009; 1999). Biraz daha açmak gerekirse, ESÇ söylem yapılarının bir toplumdaki güç ilişkilerini nasıl ortaya koyduğuna, onayladığına, yeniden ürettiğine ve onlara ne şekilde meydan okuduğuna odaklanmaktadır (van Dijk, 2001, s. 353).

ESÇ yaklaşımının önemli isimlerinden bir olan Teun A. van Dijk'ın (1993, ss. 253-254) da altını çizdiği gibi para, baskı ve bilgi gibi farklı güç araçları ile elde edilen toplumsal güç insanların zihinlerini dönüştürmeyi sağlayan ikna araçlarına ulaşımı sağlar. Bu noktada dil akıllara gelmektedir; dil hem söylemin var edicisi ve önemli bir ikna aracıdır hem de "toplumsal yapı ile kuvvetli ve kaçınılmaz bir ilişki" içerisindedir (Kress ve Hodge, 1979, s. 185). Bu noktada, söylemin ne olduğu ve dil ve söylem ilişkisine değinmek gerekebilir. Basitçe tanımlamak istersek söylem, inançların, değerlerin ve kategorilerin onun sayesinde vücuda getirildiği yazı ya da konuşmadır; söylem dünyaya bir bakış açısı sunar ve deneyimin gösterimi ya da düzenlenmesini sağlar (Hawthorn, 1992, s. 48'den akt., Mills, [1997] 2004, s. 5). Bir başka deyişle, söylem "bireylerin ve toplumun dil kullanımları ve bu kullanımların ortaya çıkmasında rol alan düşünce yapılarının bir bütünü olarak betimlenebilir" (Kökçınar-Kaya, 2016, s. 264). Söylem dilden ayrı düşünülemez çünkü söylem bireylerin dil kullanımlarının bir ürünü olarak kabul gördüğü kadar bu kullanımların oluşmasındaki ana unsurdur. Bu açıklama dil ve söylem arasındaki yadsınamaz ilişkinin altını çizer.

Teun A. van Dijk'a (2000, s. 88) göre, söylem toplumsal bir pratiktir ve hatta diğer toplumsal pratikleri en iyi açıklayabilen pratik olması gerekçesi ile en önemlisidir. Hem sözlü hem de yazılı dil ile ortaya konulan söylemler birer toplumsal pratiktir (Fairclough ve Wodak, 1997; Kress, 1990; Wodak, 1996; 1995; Wodak ve diğ., 1999; Tischer ve diğ., 2000) ve toplumdaki güç ilişkilerini gösterir ve var ederler. Bu noktada van Dijk'in görüşlerinden farklı olarak (1990, s. 85) göre toplumsal pratikleri ilki ve en önemlisi dildir. Dil kullanımı ile toplumun algı, tutum ve düşünceleri şekillendirilebilir, yenileri yapılandırılabilir ya da var olanlar tamamıyla değiştirilebilir. Bu da, dilin ve dil yoluyla ortaya koyulan söylem kavramının yapılandırıcı özelliğinin altını çizer.

Açıktır ki, medya kitlelere ulaşabilme gücünü elinde bulundurmaktadır (Cotter, 2001). Medya söylemi hem güç ilişkilerindeki avantajlı durumu hem de dilsel araçları fazlasıyla kullanması nedeniyle dilin yapılandırıcı etkisinin en fazla görüldüğü alanlardan biridir. Özellikle de haber medyası izleyici ya da okuyucuların zihinlerinin şekillendirilmesinde önemli bir paya sahiptir (Dursun, 2014); çünkü alımlayıcıları için toplumsal bir gerçeklik inşa etmektedir (Bell, 1991; Fairclough, 1995a; 1995b; 1992a; Fowler, 1991; van Dijk, 1998; 1995a; 1995b; van Leeuwen, 1996; Wodak, 2003; Wodak ve Meyer, 2001). Bu noktadan bakıldığında, haber yazarlarının medya kullanıcıları üzerindeki gücünden söz etmek mümkündür. Böylesi güç ilişkilerinin ve yapılandırıcı etkinin olduğu durumda haber medyası ESÇ'nin çalışma nesnesi haline gelmektedir.

Kuramsal Çerçeve ve Yöntem

Çalışmanın kuramsal dayanağını van Dijk (1988a; 1988b; 1988c) tarafından haber medyasının bileşenleri ve yapısı üzerine kurgulanan kavramsal çerçeve ve Wodak ve diğ. (2009) tarafından geliştirilmiş olan Söylem Tarihsel Yaklaşım (STY) (Discourse Historical Approach-DHA) oluşturmaktadır.

Disiplinlerarası ve sorun odaklı olmayı ve eklettik bir yöntembilimi savunan STY, aynı zamanda etkileşimsel köklerini yadsımayacak şekilde alan çalışmasının ve etnografik yaklaşımların altını çizer. Köklerini Frankfurt Okulu'nun eleştirel bakış açısından, Bahtin'in söyleşimsellik kavramından ve Foucault'nun bilginin arkeolojisi ve hakikatin inşası tartışmalarından alan STY, ilkin anti-semitik yaklaşımları incelemek için ortaya konulmuştur. Daha sonraları sosyal, kolektif ve grup-içi kimliklerin inşasına odaklanmıştır. İnceleme alanı gittikçe genişleyen STY yukarıda bahsi geçen köklerinin tartışabileceği farklı toplumsal yapıların ve kavramların dilsel inşasını da incelemek için kullanılabilir hale gelmiştir. Söylem ve kimlik, söylem ve politika, ayrımcı söylemler, önyargının dilsel gösterimleri, kimlik ve medya ilişkisi ve haber araçlarında belirli kimliklerin inşası gibi konular STY çerçevesinde incelenen başlıca konulardır. Bu noktada, STY Türkçe yazılı haber medyasındaki bağımlılık söyleminin inşasının incelenmesi için gerekli ve uygun yöntemsel araçları sunmaktadır.

Çalışmada, ESÇ'nin karmaşık ve çok disiplinli yaklaşımlarından birisi olan ve Ruth Wodak ile anılan STY'a ait yöntem kullanılmıştır. Dili ve diğer toplumsal bileşenlerin ilişkisini göz önünde bulunduran STY söylemi toplumsal bir eylem olarak kabul etmektedir. Bu çerçevede söylem toplumsal pratiklerin bir parçasıdır. STY sözlü ya da yazılı dili toplumsal pratiğin bir biçimi olarak kabul eder (Fairclough ve Wodak, 1997). Böylece söylemin göstergesel (semiotic) ve toplumsal yönünün altı çizilmiş olur.

Söylemin STY'a göre daha başka yönleri de vardır. Söylem kavramı metin kavramından ayrı düşünülemez. Metinler dilsel eylemlerin maddesel ve süreğen ürünleri olarak kabul edilebilir (Wodak, 2001, s. 66). Bu durumda, söylem dediğimiz kavram metin kavramı ile kendini göstermektedir. Ayrıca hiçbir metin kendinden önceki metinlerden bağımsız olarak üretilmez (Kristeva, 1980, s. 36). Bu da 'metinlerarasılık' kavramını kavramı olarak tanımlanmaktadır. STY'a göre "sözcükler, metinler, türler ve söylemler arasında metinlerarası ve söylemlerarası" ilişkiler bulunmaktadır (Wodak, 2001, s. 67). Bu noktada metinlerarasılık, metinlerin diğer metinler içinde ortaya çıkması iken, söylemlerarasılık ise söylemlerin, farklı türler ve yeni söylemler içerisinde gösterimi olarak açıklanmaktadır (Choularaki ve Fairclough, 1999). Böylelikle, her türlü dilsel eylem ürünü doğası gereği metinlerarası/söylemlerarası bağlantılara açıktır (Fairclough, 1992b, s. 102). Bu da söylemin tarihsel özelliğinin altını çizmektedir.

Söylemin diğer yönleri arasında konu bağlantısallığı, çok görüşlülük ve savlama bağlantısallığı gelir. Bu da, STY ile yürütülen bir söylem çözümlemesi çalışmasının farklı toplumsal kılıcılarının dil kullanımları ile ortaya çıkan konuların ve savların açığa çıkarılmasını gerekli kılar. STY bunun için üç boyutlu bir yöntembilim öne sürmektedir (Wodak, 2001; Wodak ve diğ., 1999; Wodak ve Meyer, 2001). Bu yöntembilime göre ilk boyutta belli bir söylemin incelenecek metinlerdeki konusal içerikleri belirlenir. İkinci boyutta ise hangi söylem stratejilerinin ortaya konulduğu incelenir. Son olarak, bu konu ve stratejiler vasıtasıyla belli söylemleri var eden bağlam temelli dilsel gerçekleştirmeler incelenir. Özetlemek gerekirse çalışmada STY içinde kalınarak haber metinlerindeki konular, söylemsel stratejiler ve bu konu ve stratejileri gerçekleştiren dilsel araçlar incelenmektedir.

Bu çalışma, Türkiye yazılı haber medyasının bağımlılık söylemlerini incelerken Wodak (2001, s. 73) tarafından kolektif kimliklerin söylemsel inşasını incelemek için ortaya konulan 'söylemsel stratejileri' kullanmaktadır. Bu stratejiler çalışma kapsamında bağımlılığın söylemsel inşasını gösterecek şekilde uyarlanmış ve Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. Söylemsel Stratejiler (Wodak, 2001, s. 73)

Strateji	Amaçlar	Araçlar
Gösterimsel/ Adlandırıcı	Grup içi ve grup dışı olanın inşası <i>Bağımlılığın inşası</i>	Üyelik ulamlaması Metaforlar, düzdeğişmeceler ve sinekdokiler <i>Anlamsal ulamlama</i> <i>Eşdizimlilik</i>
Niteleme	Toplumsal aktörlerin az ya da çok olarak olumlu ya da olumsuz, kınayıcı ya da takdir edici şekilde etiketlenmesi <i>Bağımlılığın az ya da çok olumlu veya olumsuz olarak etiketlenmesi</i>	Olumsuz ya da olumlu özelliklere dair tekipleştirici, değerlendimeci nitelemeler <i>Bağımlılık üzerine olumsuz ya da olumlu özelliklere dair değerlendimeci nitelemeler</i>
Savlama	Olumlu ya da olumsuz nitelemelerin savlaştırılması <i>Olumlu ya da olumsuz nitelemelerin savlaştırılması</i>	Dahil etme ya da hariçleme, ayrımcılık ya da taraflı davranışları haklı çıkarmak için kullanılan tartışma konuları (topoi), yanılmaca ve karşı-olgusalıklar <i>Bağımlılık üzerine atfedilen nitelikleri haklı çıkarmak için kullanılan tartışma konuları (topoi), yanılmaca ve karşı-olgusalıklar</i>
Bakış açısı kazandırma, çerçeve belirleme veya söylem gösterimi	Katılım gösterme, dil kullanıcısının bakış açısının konumlandırılması <i>Katılım gösterme, dil kullanıcısının bakış açısının konumlandırılması</i>	(Ayrımcı) olay ve sözcelerin iletilmesi, betimlenmesi, anlatılması ya da aktarımı <i>Bağımlılıkla ilgili olay ve sözcelerin iletilmesi, betimlenmesi, anlatılması ya da aktarımı</i>
Yoğunlaştırma, azaltma	Önermenin bilgisel durumunun biçimlendirilmesi <i>Önermenin bilgisel durumunun biçimlendirilmesi</i>	(Ayrımcı) sözcelerin edimsel gücünün yoğunlaştırılması ya da azaltılması <i>Bağımlılık üzerine yapılmış sözcelerin edimsel gücünün yoğunlaştırılması ya da azaltılması</i>

ESÇ içinden yükselen belli başlı düşünce ve yaklaşımlara dayanan çalışmada söylemin inşacı yönü vurgulanmaktadır. Çalışma bu çerçevede inşacı/yapılandırmacı bir bakış açısına sahiptir. Ayrıca çalışma yöntembilimsel ve eleştirel duruşu gereği yorumcu paradigmanın genel düşüncelerini benimsemektedir.

Çalışmanın temel nesnesi Türkiye'deki yazılı medya söylemidir. Bu noktada, çalışmanın verisini farklı ideolojik duruşları temsil etmesi bakımından seçilmiş altı gazetenin çevrimiçi sitelerinden alınmış bağımlılık ile ilişkili haber metinleri oluşturmaktadır. Bu gazeteler *BirGün, Cumhuriyet, Hürriyet, Sabah, Yeni Akit* ve *Yeni Çağ*'dır. Çalışmanın verisi toplanırken adı geçen gazetelerin çevrimiçi sayfaları (www.birgun.net, www.cumhuriyet.com.tr, www.hurriyet.com.tr, www.sabah.com.tr, www.yeniakit.com.tr, www.yenicaggazetesi.com.tr) bünyesinde bulunan site içi arama motorlarına çalışmanın konusunu oluşturan 'bağımlılık' girilmiş ve site tarafından listelenen haberlerden 1 Ocak 2018 ile 28 Eylül 2018 tarihleri arasındaki haberler veriye dahil edilmiştir. Bu durumda *BirGün Gazetesi*'nden 121, *Cumhuriyet Gazetesi*'nden 101, *Hürriyet Gazetesi*'nden 389, *Sabah Gazetesi*'nden 248, *Yeni Akit Gazetesi*'nden 14 ve *Yeni Çağ Gazetesi*'nden 59 haber çalışmanın verisini oluşturmaktadır. Çalışmada toplam 932 haber ve haber metinleri nitel bir bakış açısı ile incelenmektedir.

Bağımlılığın Söylemsel İnşasının Çözümlemesi

Çözümlemenin ilk basamağını oluşturan konusal çözümleme yapıldığında 'bağımlılık' kavramının sadece bir madde veya davranışı bırakamama ve kontrol edememe durumunu gösterir şekilde kullanılmadığı belirlenmiştir. Konusal çözümleme 'eylem alanlarının' belirlenmesine dayanır ve özellikle bir söylemi var eden pratiklerin sınırlarının çizilmesi için önemlidir (Wodak, 2001; Wodak ve Meyer, 2001). Eylem alanları, söylemsel pratiklerin toplumsal olarak kurumsallaşmış amaç ve/veya işlevleri olarak betimlenebilir (Wodak, 2001, ss. 65-66). Çalışmada bağımlılığın, 'bir madde veya davranışı bırakamamanın ve kontrol edememenin gösterimi' dışında 'beğeninin gösterimi', 'ekonomik bağların ifade edilmesi' ve 'uluslararası ilişkilerin belirtilmesi' eylemlerini gerçekleştirdiği görülmektedir. Bu açıdan bakıldığında bağımlılık ifadesi, 'ruhsal ve fiziksel olarak bağımlı olma', 'ekonomik olarak bağımlı olma', 'politik olarak bağımlı olma' ve 'tutkun olma' gibi konularda vuku bulmaktadır. Bu çalışmanın temelini oluşturan 'ruhsal ve fiziksel olarak bağımlı olma' dışında kalan diğer konulara ait örnekler aşağıda (1), (2) ve (3)'te sunulmuştur. (1)'de bağımlılığın 'ekonomik olarak bağımlı olma', (2)'de 'politik olarak bağımlı olma' ve (3)'de tutkun olma' kullanımları örneklendirilmektedir.

- (1) Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan Afrika ülkelerinde açık ara en sevilen dünya lideri. Her şeyden önce cumhurbaşkanımızın "dünya beşten büyüktür" söylemi ve bunu BM'de net bir şekilde haykırması, bununla ilgili küresel gündem oluşturması Afrika ülkelerinde çok büyük bir takdir ile karşılanıyor. Diğer taraftan yine cumhurbaşkanımızın İslam ve Doğu dünyalarına yapılan baskı ve haksızlıkları bütün küresel platformlarda cesur bir şekilde dillendiriyor oluşu Afrika halklarında ve yöneticilerinde Cumhurbaşkanımıza dönük çok ciddi bir sempati oluşturuyor. Türkiye'nin mazlumların sesi olarak yükselmesi, bir bölge gücünü dönüştürmesi, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın da bunu temsil eden dünya lideri olarak ön plana

çıkması Afrika'da liderler ve halklar düzeyinden karşılaştığımız bir durum. Yaptığımız ziyaretlerde sevgi selini görmezden gelmek mümkün değil. İnsanların akın akın Cumhurbaşkanımızı görmek ve takdirlerini iletmek için beklediklerini görüyoruz. Türkiye ile ilgili değişen şey şu; Türkiye artık eski bağımlılık ilişkilerinden kurtuldu. Kendi hesabına politika yapıyor. Bunu Erdoğan her platformda gösteriyor. Sadece Afrika ile değil Latin Amerika ile ilişki kurarken bu özgüvenle hareket ediyor. Bu ilişkiler ekonomik, ticari, kültürel yeri geldiğinde siyasi ilişkiler. Siyasi ilişkiler boyutu örneğin Kudüs krizi olduğunda kendini gösterdi. BM'de Türkiye bir öncülük yaptığında Tayyip Erdoğan küresel bir dünya lideri özelliği göstererek Kudüs krizi ile ilgili BM'yi harekete geçirecek ABD'ye karşı ilk defa bu kadar net bir karar aldığında orada bu siyasi liderlik ve siyasi ilişkilerin niteliği de ortaya çıkıyor” dedi.

(Sabah - 31.3.2018)

(2) Tarım ve Hayvancılık sektöründe dışa bağımlılık her geçen gün artıyor. Sığır ithalatında dünya ikincisi ve Avrupa lideri Türkiye, geçtiğimiz aylarda 5 yıl aradan sonra tekrar saman ithal etmişti. Yerli üretici nisan ve mayıs aylarında yağışın çok olması sebebiyle mahsüle zarar verdiğini bu sebeple saman fiyatlarının 700-800 liraya çıkacağını söylüyor.

(Cumhuriyet - 30.6.2018)

(3) Aynalı Çarşı'yı arkanıza alıp dar sokaklara daldığınızda birbirinden güzel peynir tatlısı yapan dükkânlardan birine mutlaka girme ihtiyacı hissedersiniz. Höşmerimden daha hafif fırında yapılan kadayıf imajı verilen Kemalpaşa tatlısının bir diğer adıdır. Kimine göre sade kimine göre dondurmaya daha lezzetli bir tatlı. İlk yediğimde: “Bu da ne? Tatlı ve tuzlu bir araya gelirse tatlı mı olurmuş.” Dediğim ama daha sonra bende bağımlılık yaratan tatlı.

(Hürriyet - 13.9.2.18)

Çalışmada, çalışmanın verisini oluşturan 932 haberden 430 tanesi 'ruhsal ve fiziksel olarak bağımlı olma' konusu üzerindedir. Çalışmanın bundan sonraki çözümlemeleri çalışmanın temel konusunu oluşturan 'ruhsal ve fiziksel olarak bağımlı olma' anlamındaki 'bağımlılık' ifadesini karşılayan *BirGün Gazetesi*'nden alınan 24, *Cumhuriyet Gazetesi*'nden alınan 30, *Hürriyet Gazetesi*'nden alınan 194, *Sabah Gazetesi*'nden alınan 142, *Yeni Akit Gazetesi*'nden alınan 10 ve *Yeni Çağ Gazetesi*'nden alınan 30, toplamda 430 haber ve bu haberlerin metinleri üzerinden yürütülecektir.

Bağımlılığın Gösterimi/ Adlandırılması

Çözümlemede incelenen haber metinlerinin temel anlamsal stratejisi bağımlılığın hangi madde ya da davranışa yönelik olduğunun belirtilmesi üzerinedir. Böylelikle, 'bağımlılık' ifadesinin neyi gösterdiği ortaya konulmakta ve bağımlılığın ne olduğu inşa edilmektedir. Bu

noktada kullanılan dilbilimsel araç, sözcüklerin bir arada kullanılması durumunu gösteren eşdizimlilik (collocation). Eşdizimlilik iki sözcük formunun bir arada verilmesidir (Sinclair, 1991). Bu noktada, eşdizimlilik örüntüleri örtük olarak anlam iletir (Hunston, 2002, s. 109) ve hatta tutarlı anlam görüntüsü eşdizimlilik öğeleri tarafından vücuda getirilir (Louw, 1993, s. 157). Bu çalışmada eşdizimlilik bağımlılık sözcüğünün sağ ve sol tarafında birlikte kullanıldığı +3 sözcüğü kapsar şekilde incelenmiştir. Çalışmanın verisinde bağımlılık sözcüğünün birlikte kullanıldığı sözcükler Tablo 2’de verilmektedir.

Tablo 2: Bağımlılığın Gösterimi/adlandırılması

Strateji	Amaçlar	Araçlar
Gösterimsel/ Adlandırmacı	Bağımlılığın inşası	<p><i>Anlamsal ulamlama</i> <i>Eşdizimlilik</i></p> <p>Madde bağımlılığı Nikotin bağımlılığı Sigara bağımlılığı Elektronik sigara bağımlılığı Tütün bağımlılığı Alkol bağımlılığı Uyuşturucu bağımlılığı Uyuşturucu madde bağımlılığı Öksürük şurubu bağımlılığı Şeker bağımlılığı Şekerli gıdalara bağımlılık Unlu gıdalara bağımlılık Karbonhidrat bağımlılığı Çikolata bağımlılığı Kafein bağımlılığı Tuz bağımlılığı</p> <p>Teknoloji bağımlılığı (Akıllı) telefon bağımlılığı Tablet bağımlılığı Bilgisayar bağımlılığı İnternet bağımlılığı Oyun bağımlılığı Sosyal medya bağımlılığı Dijital bağımlılık Sanal bağımlılık Bitcoin bağımlılığı Çevrimiçi etkinliklere bağımlılık Twitter bağımlılığı</p> <p>Kumar bağımlılığı Seks robotu bağımlılığı Seks bağımlılığı Cinsel bağımlılık</p> <p>Fiziksel ve ruhsal bağımlılık Psikolojik bağımlılık Davranışsal bağımlılık</p>

Tablo 2’de de görüldüğü üzere ‘bağımlılık’ kendinden önce gelen madde ya da davranış ile adlandırılmaktadır. Daha özele inilirse madde bağımlılıkları genelde ‘tütün’, ‘alkol’ ve ‘uyuşturucu’ gibi zararlı maddeleri gösteren sözcük ve yine ‘şeker’, ‘tuz’ ve ‘kafein’ gibi fazlası insan sağlığına zararlı kabul edilen madde adları ile gösterilmektedir. Ayrıca teknoloji bağımlılığı ve bunun türevleri de bağımlılığın adlandırılmasında kullanılmaktadır. Bağımlılık, ‘internet’, ‘çevrimiçi uygulamalar’, ‘telefon’ gibi teknolojinin varlığı ile özdeşleşmiş kavramlar ve bu kavramları gösteren sözcük ile bağlantılı olarak gösterilmektedir. Ayrıca, kimi davranış adları da bağımlılığın adlandırılmasında rol oynamaktadır. ‘Kumar’, ‘seks’ ve ‘oyun’ gibi eylemlere gönderme yapan sözcük r de ‘bağımlılık’ kavramının inşa süreçlerinde görülmektedir.

Bunlara ek olarak, haber metinleri bağımlılıktan söz ederken onun fiziksel ve ruhsal yönlerine gönderimde bulunmakta ve bu ‘fiziksellik’ çerçevesinde madde bağımlılığının ve davranış bağımlılığının da altının çizildiği görülmektedir. Metinlerde ayrıca ‘madde bağımlılığı’ ve ‘davranışsal bağımlılık’ tamlama şeklinde de görülmektedir.

Bağımlılığın Nitelendirilmesi

Çalışmanın verisini oluşturan haber metinlerinde ‘bağımlılık’ ifadesinin birlikte eşdizimli şekilde görüldüğü kimi sözcükler yoluyla tanımlandığını önceki bölümde tartışılmıştı. Bu gösterimsel/adlandırma stratejilerine ek olarak niteleme stratejileri arasında dilsel araç olarak yine sözcüklerin bir arada kullanılması durumunu gösteren eşdizimlilik göze çarpmaktadır. Ancak, sözcüklerin bu birlikte bulunma durumları bu sefer bağımlılığın hangi özellikler ile etiketlendiğinin altını çizmektedir. Niteleme stratejileri söylemsel inşa süreci içerisinde nesnelere olumlu veya olumsuz gösterimlerini kapsarlar (Tekin, 2008, ss. 738-742). Bunu gerçekleştirmek için de olumlu ya da olumsuz özelliklere dair değerlendirmeci bir gösterimi sağlayan dilsel araçları kullanırlar. Bu noktada sözcüklerin bir arada kullanılması yine göz önünde bulundurulması gereken dilsel yapılarıdır. Aşağıda Tablo 3’te ‘bağımlılık’ ifadesinin bir arada kullanıldığı ve onu genellikle olumsuz nitelemeler ile donatan dilsel kullanımlar görülmektedir:

Tablo 3: Bağımlılığın nitelendirilmesi

Strateji	Amaçlar	Araçlar
Niteleme	Bağımlılığın az ya da çok olumlu veya olumsuz olarak etiketlenmesi	Bağımlılık üzerine olumsuz ya da olumlu özelliklere dair değerlendirmeci nitelemeler Bağımlılık riski Bağımlılık tedavisi Bağımlılık uyarısı Bağımlılık sorunu Bağımlılık batağı Bağımlılık yaşı Bağımlılığın zararları Bağımlılıktan kurtulmak Bağımlılıktan korumak Bağımlılıktan uzak durmak Bağımlılıkla savaşmak Bağımlılığı kontrol altına almak Bağımlılığa önlem Bağımlılığa karşı farkındalık Bağımlılıklara yönelik koruma Bağımlılıklara yönelik önleme Bağımlılıklara yönelik bilinçlendirme Bağımlılık ile mücadele Bağımlılık ve zararlı alışkanlıklar Bağımlılık ve uyuşturucu Bağımlılık ya da psikolojik sorunlar Akıl sağlığı ve bağımlılık sorunları Adalet, suç ve bağımlılık konuları Suç, bağımlılık ve istismar gibi konular Bağımlılık, aile içi şiddet, taciz, iletişimsizlik ve ölüm

Çalışmanın verisinde bulunduğu ve Tablo 3'te görüldüğü üzere bağımlılık çoğunlukla olumsuz çağrışımlar yapan diğer dilsel öğeler ile birlikte kullanılmaktadır. Tabloda görüldüğü üzere bağımlılık olumsuzluk inşa eden çeşitli öbeklerin tümleci olarak kullanılmaktadır. Bu olumsuz sözcükbirimsel kullanımlar bağımlılığın söylemsel inşasında merkezi bir durumda bulunmaktadır. Haber metinlerinde bağımlılığa atfedilen olumsuz özelliklerin pekiştirilmesi olumsuz sözcükbirimlerin varlığıyla sağlanmaktadır. Bilhassa 'bağımlılık' ifadesinin ardından gelen ve bir ad öbeği oluşturan 'risk', 'tedavi', 'sorun', 'uyarı' ve 'zarar' gibi adlar yine anlam içeriklerindeki olumsuz durum çağrışımları nedeniyle bağımlılığı olumsuz olarak nitelemektedir. 'Bağımlılığın' ardından gelen ve onun bir sorunlu bir duruma işaret ettiğini vurgulayan 'kurtulmak', 'korumak', 'uzak durmak', 'kontrol altına almak' ve 'savaşmak' gibi eylemlerin kullanımı da olumsuz nitelemelerden biridir. Ayrıca veride 'bağımlılık' ifadesini takip ettiği görülen ve 'bağımlılık' ile ilgeç öbeği oluşturan 'ile', 'karşı' ve 'yönelik' gibi ilgeçler de olumsuz nitelemede rol alır şekilde kullanılmaktadır. Bu ilgeç öbeklerini takip eden 'önlem', 'koruma' ve 'bilinçlendirme' gibi adlar ile bir araya geldiğinde ilgeç öbeği tümleçleri oluşturmakta ve bir olumsuzlama görünümü sergilemektedirler.

Olumsuz nitelendirme stratejilerinin dilsel araçlarından bir diğeri ise ‘bağımlılık’ sözcüğünün birlikte listelendiği diğer sözcüksel birimlerdir. Tablo 3’de görüldüğü üzere ‘bağımlılık’, ‘zararlı alışkanlıklar’, ‘uyuşturucu’, ‘suç’, ‘istismar’, v.b. gibi ruhsal ve toplumsal sorunlara göndermede bulunan sözcüksel birimler arasında listelenmektedir. Bu durumda, bu sorunlara atfedildiği gibi ‘bağımlılığa’ da yüklenen nitelikler ‘bağımlılık’ kavramının olumsuz gösterimini ve böylelikle de olumsuz inşasını gerçekleştirir.

Bağımlılığın Savlanması

Bağımlılığın söylemsel gösterimleri tartışma alanları (topoi) araçları çerçevesinde irdelenebilmektedir. Tartışma alanları bir metnin söylemsel özelliklerini yansıtan unsurlardan biridir. Şöyle ki, Wodak (2001, s. 74) tartışma alanlarını, metinlerindeki açık ya da çıkarımsal önermeleri gösteren savlama parçaları olarak kabul eder. Wodak’ a (2001, ss. 73-77) göre tartışma alanları metindeki savların sonuçlara bağlanma araçlarıdır. Bir başka deyişle, tartışma alanları kamusal bilgiye gönderme yapar ve savların sonuçları desteklemesinde kullanılan söylemsel araçlardır (Anscombe, 1995 akt. Tekin, 2008, s. 742).

Türkiyedeki yazılı haber medyasının bağımlılık söylemleri iki temel tartışma alanının kullanımı ile tartışılabilir. Bu tartışma alanları kendi içinde her biri kendine has önerme yapıları içeren ve tartışma alanı (topos) olarak adlandırılan savlama birimleri barındırmaktadırlar (Wodak, 2001, ss. 73-77). Bu tartışma alanları şu şekildedir:

- toplumsal sorun tartışma alanı
- tehdit tartışma alanı
  - düşman tartışma alanı
  - tehlike tartışma alanı
  - hastalık tartışma alanı
  - tuzak tartışma alanı

Toplumsal sorun tartışma alanı bir tür nedensel tartışma alanı olarak kabul edilebilir. Bu tartışma alanının altında yatan önerme yapısı şu şekilde ifade edilebilir: Eğer ki bağımlılık toplum düzenini etkileyecek olumsuz niteliklere sahip ise, toplumsal bir sorundur ve birileri bu konuda bazı önlemler almalıdır. Bu noktadan bakıldığında, önceki bölümde tartışılan bağımlılığın olumsuz nitelenmesi durumu bu tartışma alanı ile savlaştırılmaktadır:

- (4) Bağımlılıkla mücadele konusunda Turkcell gibi bir iş ortağının desteğinin oldukça önemli olduğunu belirten Yeşilay Genel Başkanı **Prof. Dr. Mücahit Öztürk**, “Bağımlılık toplumsal bir mesele. Özellikle çocuk ve gençlerimizin korunması onların bağımlılık tehlikesinden uzak tutmak için önemli bir adım. Bu protokolle amacımız bu alanda daha fazla farkındalık oluşturacak kampanya ve projeleri birlikte yürütmek olacaktır. Turkcell gibi hizmetleri ülkemiz coğrafyasını aşmış bir teknoloji devinin bu alanda gösterdiği hassasiyeti ve topluma fayda sağlama gayretini son derece değerli buluyoruz. Turkcell ile imzaladığımız protokol her

türlü bağımlılıktan uzak nesiller yetiştirilmesine destek verecek proje işbirliklerini amaçlıyor. Bu kapsamda mücadelemizde bize destek olan, başta Yönetim Kurulu Başkanı Sayın Ahmet Akça olmak üzere tüm Turkcell çalışanlarına teşekkür ediyorum ve anlaşmamızın hayırlı olmasını temenni ediyorum” dedi.

(Yeni Akit - 6.2.2018)

Diğer tartışma alanı, tehdit tartışma alanı yine ilk tartışma alanına benzer bir önerme şeması içinde sunulabilir: Eğer ki bağımlılık toplum için tehdit arz ediyorsa, birileri bu konuda bazı önlemler almalıdır. Bu tartışma alanının kendi içinde dallanan tartışma şemaları vardır (Wodak, 2001, s. 75). Çalışmanın verisinde karşımıza çıkan belirli tartışma alanları bağımlılığın düşman, tehlike, hastalık, tuzak olarak savlanması üzerinedir. Her koşulda, bağımlılıktan etkilenenler olumsuz özelliklerin varlığı ve bu olumsuz özelliklerin savlaştırılması ile kurban konumundadırlar ve bu konumdan kurtulmaları için kimi eylemler ön plana alınmalıdır.

Düşman savlaştırması özellikle bağımlılığın vatan için bir tehdit olduğu tartışma şemalarına dayanır. Bu açıdan bakıldığında, şöyle bir söylemin inşasından söz etmek mümkündür: Bağımlılık vatanın bekası için bir tehlike oluşturmaktadır ve vatan, bağımlılık düşmanından diğer düşmanlardan korunduğu gibi korunmalıdır:

(5) Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Yeşilay'ın 98. kuruluş yıldönümünü ve Yeşilay Haftası'nı kutladı. Twitter paylaşımında Türkiye'nin sağlıklı bir geleceğe sahip olması için çocuk ve gençleri tehlikeye sürükleyebilecek bağımlılıkla ve zararlı alışkanlıklarla mücadele etmenin önemli bir vazifeleri, vatani görevleri olduğunu belirten Erdoğan, şu ifadeleri kullandı: “Yeşilay, bağımlılıkla mücadelede dünyaya örnek, lider sivil toplum kuruluşu olma hedefiyle alkol, tütün, uyuşturucu madde, teknoloji ve kumar bağımlılığıyla istikrarla, samimiyetle ve bilimsel metotlarla mücadele ediyor. Bağımlılıkla mücadelemizdeki özverili çalışmalarıyla, Yeşilayımızın 98. kuruluş yılı dönümünü ve bu yola gönül verenlerin 1-7 Mart Yeşilay Haftası'nı kutluyorum.”

(Sabah - 6.3.2018)

Tehlike savlaştırması yine bağımlılığının olumsuz niteliklerine gönderme yaparak bağımlılığın toplum ve özellikle gençler için bir tehlike oluşturduğunun altını çizmektedir. Bu noktada yine birilerinin bu tehlikeyi bertaraf etmek için kimi eylemler gerçekleştirilmesi gerekliliğinin de altını çizmektedir:

(6) Açıklamada, ebeveynlere önemli görevler düştüğüne işaret edilerek şu önerilerde bulunuldu: “Son dönemde dünyada ve ülkemizde pek çok gencin olumsuz etkilenmesine sebep olan, oyun gibi görünüp yayılan tehlikeli akımlara karşı aileler çok dikkatli olmalı. Oyun kılıfı altında, geleneksel aile yapısını, kültürel kodlarımızı, çocukların ve gençlerin güvenliğini hedef alan, sosyal paylaşım ağlarında viral olarak yayılan bu tür tehlikelere karşı ailelere büyük görevler düşüyor. Aileler,

öncelikle şiddet, bağımlılık, müstehcenlik, İslamofobi, siber zorbalık ve istismar gibi tehlikeler barındıran bazı oyunların ve bilinçli kullanılmayan sosyal medyanın kötü niyetli kişilerin emellerine ulaşmak için kullandıkları bir silah olabileceğinin farkında olmalıdır.”

(Hürriyet - 8.6.2018)

Bireylerin bağımlılığın olumsuz yanlarının kurbanı olarak inşa edildiği bir diğer tartışma alanı hastalık tartışma alanıdır. Bağımlılık üzerine yapılan çalışmalarda bağımlılığın ne olduğuna dair bilimsel tartışmaların da odağında olan hastalık savlaştırması haber metinlerinde de kendini göstermektedir. Bağımlılıktan etkilenenlerin hastalık mağduru olarak tartışıldığı bu şemada yine bağımlılık ve bağımlılığın neden oldukları ile mücadele savlaştırılması sunulmaktadır:

- (7) Şahin, ailelerin yakınlarının kullandığı maddeler ile ilgili yeterli bilgiye sahip olmadığına dikkat çekiyor ilk başta. “Aileler bağımlılığın kişinin sadece kendi iradesine kaldığını düşünüyorlar ‘istese bırakır, ama hâlâ akıllanmadı vs’ gibi etiketlemelerde bulunuyorlar” tespitini yapan Şahin, “Öncelikle ailelerin bağımlılığın bir hastalık olduğunu kabullenip tedavi sonrasında alınması gereken önlemlere odaklanmaları gerekir” diyor. Şahin, ailelerin, tedavi tamamladıktan sonra artık bağımlılığın ortadan kalktığını düşündüklerini ama aslında kafada bitirmeleri için tedavi sonrası sürecin çok önemli olduğuna vurgu yapıyor. Madde bağımlısı kişinin bulunduğu ortamı değiştirmesi, düzenli ilaç kullanımı gibi yapılması gereken önemli adımlar olduğunu hatırlatan Şahin şöyle devam ediyor: “Bağımlılığı hastalara ve ailelere şeker hastalığı örneği ile açıklamaya çalışıyorum. Örneğin şeker hastası bir kişi 1 yıl şekerden uzak durup ilaçları düzenli kullanırsa şekeri çıkmaz ve sağlıklı bir şekilde hayatına devam edebilir ama şekerim 1 yıl çıkmadı artık kurtuldum diyip ilaçları bırakıp bir tepsi baklava yerse 1 yıl aradan sonra tekrar şekeri çıkar. Bağımlılıkta böyle. Kişi temizlenir 1 yıl maddeden uzak kalır ama bir yılın sonunda tek bir deneme yapayım ne de olsa kurtuldum derse tekrar bağımlılık nükseder; çünkü kişide bağımlılık altyapısı oluşmuştur. Madde bağımlılığı tedavisi görmek taburculuk sonrası bulunduğu ortamı şehri değiştirmek ve en önemlisi madde kullanılan kişi ve çevreyle bir araya gelmemek bağımlılığın tekrar başlamaması için dikkat edilcek önemli unsurlar...”

(Cumhuriyet - 18.2.2018)

Bağımlılığın tehdit olarak savlaştırıldığı son tartışma alanı bağımlılığın bir tuzak olduğu önermesi üzerinedir. Bu durumda bağımlılıktan etkilenenler tuzağa düşmüş kurbanlar olarak gösterilmekte ve toplumun farklı kesimlerinden birilerinin bu tuzakla mücadele konusunda görev alabileceğinin altı çizilmektedir:

- (8) Gazete Duvar’dan Nergis Demirkaya’nın haberine göre, Albayrak’ın sunumu öncesi kısa bir değerlendirme yapan Araştırma Komisyonu Başkanı, AKP Mersin Milletvekili Yılmaz Tezcan, “Yüzde 99’u Müslüman olan bir ülkede, muhafazakarları çok etkilemez diyemiyoruz, çünkü kırmızı illerin arasında millî, manevi değerlerine

çok bağılı olan şehirlerimiz var; Konya var, Kayseri var. Demek ki uyuşturucu madde bağımlılığı din, dil, ırk, ülke, birey hiç fark etmiyor, herkesi etkileyebiliyor. ‘Bir defadan bir şey olmaz.’ diye başlıyor gençlerimiz. O nedenle, alınacak tedbirler var çok önemli, çalışmamız gerekiyor. Bu noktada, Diyanet İşleri Başkanlığı olarak ne gibi çalışmalar yaptınız, ne gibi önerileriniz var, bundan sonra bu konularda özellikle madde bağımlılığıyla ilgili gerek gençlerimiz gerekse yetişkinlerin maddeyi kullanmama noktasında neler söyleyebileceksiniz?” diye sordu.

‘SABAH NAMAZINA GİDEN İMAMLAR BU ARKADAŞLARLA KARŞILAŞIYOR’

Albayrak sunumunda Yeşilay ile birlikte yürüttükleri projeleri anlattı, son cuma hutbesinin de ‘Bağımlılık bir tuzaktır’ konusunu işlediğini söyledi.

(BirGün - 4.3.2018)

Bağımlılığa İlişkin Bakış Açısı

Wodak (2001) tarafından bakış açısı kazandırma (perspectivisation), çerçeve belirleme (framing) ya da söylem gösterimi (discourse representation) stratejisi olarak belirlenen bu bölüme gelindiğinde söylem üreticisinin üretilen söylemlere katılım göstermesi, bir başka deyişle kendi bakış açısını konumlandırması süreçleri çözümlemenin odağına dönüşmektedir. Bu amaçlar ile ortaya konulan bu stratejiler dilsel olarak olay ve sözcelerin belli bir bakış açısında iletimini, betimlenmesini, anlatılmasını ve aktarımını kapsar.

Çalışmanın verisine gelindiğinde, önceki bölümde verilen örneklerde de görülebildiği gibi, haber metinlerinin dolaysız söylem aktarımı (direct discourse representation) tümcelerine sahip olduğu bulgulanmıştır. Haber üreticileri haber metinlerini kaleme alırken bağımlılık ile ilgili olayları, uzmanların, konu ile alakalı otoritelerin ve politikacıların ağzından sunma eğilimindedirler. Böylelikle olay aktarımı gerçekleştiren sözce aktarımları da gerçekleştirilmiş olmaktadır. Bu noktada, haber metni yazarlarının kendi ya da yazdıkları gazetenin düşünce, yaklaşım ve tutumlarını söylem aktarımı ile ilettikleri de tartışılabilir. Böylesi bir kullanım gazeteciler için kendilerini haklı çıkarmak için önemli bir dilsel araçtır. Ayrıca bu sayede kendileri üzerindeki sorumluluğu bir otorite üzerine yönlendirebilmektedirler. Ancak hepsinden önemlisi konuşma aktarımı kullanımı metin üreticisinin bakış açısını ve ürettiği savları destekleme görevini yüklenmesidir. Norman Fairclough (1989, s. 51) tarafından da tartışıldığı gibi toplumsal aktörlerin söylediklerinin yansıtılması son derece önemlidir çünkü haber raporlarında kimin görüşlerinin ve bakış açısının benimsendiğini gösterirler. Veride konuşma aktarımına bir örnek şu şekilde verilebilir:

- (9) Cumhurbaşkanı Erdoğan, madde bağımlılığıyla mücadele konusunda değerlendirmelerinin sorulması üzerine, teknoloji bağımlılığını “Yeni bir felaket” diye tanımladı.

Bağımlılık denilince akıllara ilk uyuşturucu bağımlılığının geldiğine değinen Erdoğan, 2,5-3 yaşlarındaki torununun bile evde cep telefonunda oyunlar oynadığını anlattı. Anne ve babasının torununun elinden cep telefonunu alamadığını belirten Erdoğan, şöyle konuştu:

“Çatışıyorlar vesaire, oyuna devam ediyor. Bu denli kopamıyor. Bu da büyük bir tehlike. Bizim şimdi bunlara karşı tedbirler geliştirmemiz lazım. Nitekim üniversitelerle şu anda ortak çalışma içerisindeyiz, dayanışma içerisindeyiz. Sağolsun Yeşilay’ın bu konuda güzel çalışmaları var. Yeşilay bu çalışmalarıyla birlikte nasıl tedbirler oluşturabiliriz, nasıl bunların karşısına dikilebiliriz, çünkü bu bizim milletçe bir sorunumuz. Ne yapıp yapıp bizim bunun önünü almamız lazım. Yoksa evlad ü iyel gidiyor. Bunu halletmezsek ne yapacağız? Bunun bedeli öyle sıradan rakamlar değil, bir neslin kopması, gitmesi bunu neyle ifade edebiliriz, izah edebiliriz. Buna karşı çok ciddi, kararlı tedbirler almak için mücadelemizi veriyoruz. Bunun da başlı başına en önemli adımı eğitim öğretim ve başta Yeşilay olmak üzere STK’lardan çok büyük destekler bekliyoruz. Bunlarla beraber de bunun önünü açacağız ama ben geliyorum bir yere. Bu iş ne olursa olsun manevi eğitim olmaksızın, bunun önünü almak mümkün değil. Manevi eğitimi de usul ve esaslarına göre vermek zorundayız.”

(Sabah - 5.5.2018)

Veride bakış açısı kazandırma stratejisinin dilsel araçlarından biri olan konuşma aktarımına ek olarak birinci çoğul kişi adlı ‘biz’ kullanımına da rastlanmıştır. ‘Biz’ adının kullanımı ile haberin hangi bakış açısından üretildiği ortaya konulmaktadır. Metin üreticisini, okurları ve Türkiye’de yaşayanları bir bütün olarak gösteren ve bağımlılıktan bir bütün olarak müzdarip olduğunu yine metin üreticisinin ağzından dile getiren bir örnek aşağıda sunulmaktadır:

(10) Perişan durumdayız ama haberimiz yok!

(BirGün - 6.1.2018)

Bağımlılığın Yoğunlaştırılmış Gösterimleri

Türkiye gazetelerindeki bağımlılık söyleminde önermenin bilgisel durumunun biçimlendirilmesi bağımlılık üzerine yapılmış sözcelerin edimsel gücünün yoğunlaştırılması şeklinde gerçekleşmektedir. Bu noktadaki en belirgin dilsel araç niceleyicilerin (quantifiers) kullanımınıdır. Veride niceleyiciler ile bağımlılığın olumsuz özelliklerinin pekiştirildiği ve bu özelliklerin ve etkilerinin yoğunlaştırıldığı bulgulanmıştır. Aşağıda verilen örnekte uyuşturucu bağımlılığın olumsuz etkilerinin en fazla Türkiye’de görüldüğünün altını çizen söylemin ‘ilk sırada’ ifadesindeki ‘ilk’ niceleyicisinin kullanımı ile gerçekleştirildiği izlenebilmektedir:

(11) UYUŞTURUCUDAN ÖLÜMDE TÜRKİYE İLK SIRADA

Uyuşturucu maddelere ulaşmanın kolaylaştığını belirten Dr. Ülkümen Rodoplu, bağımlılık yaşının 10'lara kadar düştüğünü, sentetik uyuşturucuyla ölümden Türkiye'nin Avrupa'da birinci olduğunu belirtti.

(Yeni Çağ – 15.8.2018)

Niceleyicilere ek olarak bağımlılık üzerine yapılmış sözcelerin edimsel gücünün yoğunlaştırılması için kullanılan bir diğer dilsel araç anlamsal bileşenleri derecelendiren sözcüksel birimlerin kullanımınıdır. Aşağıdaki parçada görülen ve karşılaştırma yapmak için kullanılan ‘daha’ ve yine niceleme için kullanılan ‘fazla’ sözcükbirimleri bağımlılığın olumsuz gücüne gönderme yapmakta ve bu özelliği yoğunlaştırmaktadır.

(12) 20 kat daha fazla bağımlılık yapıcı özelliğe sahip olduğu ve dünya genelinde hızla yaygınlaştığı vurgulanan Skunk'ın bitkisel olması nedeniyle zararsız olduğu algısının uyuşturucu satıcıları tarafından oluşturulmaya çalışıldığına dikkat çeken uzmanlar, Skunk kullanımının şizofreni gibi önemli hastalıklara neden olduğunu da ifade ediyor. Ölüm tehlikesi saçan ve birçok hastalığa yol açtığı kaydedilen Skunk'ın insan beyni üzerindeki olumsuz etkilerinin çok ağır olduğuna da vurgu yapılıyor. İstanbul Narkotik Masası ile birlikte sokak satıcılarının izini süren Narkotimler, zehir tacirleri tarafından yurt dışından getirilen, saksılarda yetiştirilen ve piyasa sürülen Skunk ile de sıkı bir mücadeleye içerisinde.

(Sabah - 29.8.2018)

Bağımlılık üzerine yapılmış sözcelerin edimsel gücünün yoğunlaştırılması için kullanılan anlamsal bileşenleri derecelendiren sözcüksel birimlere bir örnek de (10)' da verilen haber başlığında bulunabilir. 'Perişan' sözcükbiriminin kendinde taşımış olduğu yoğun çaresizlik anlamı bağımlılığın ve etkilerinin edimsel gücünü yoğunlaştırmakta ve bağımlılık üzerine Türkiye haber medyasında üretilen söylemlerin inşasında rol oynamaktadır.

Sonuç

Bu çalışma Türkiye yazılı haber medyasında bağımlılık söyleminin inşasını çözümlemektedir. Çalışma söylemsel stratejilere ve bu stratejileri ortaya koyan ve bağımlılığı söylemsel olarak inşa eden dilsel birimlere odaklanmıştır. Çalışmada Söylem-Tarihsel Yaklaşım'ın öne sürdüğü 5 strateji temel alınmıştır: Bunlar gösterimsel/adlandırma stratejileri, nitelme stratejileri, savlama stratejileri, bakış açısı kazandırma ve yoğunlaştırma stratejileridir. Çalışmanın araştırma sorularını da oluşturan bu beş stratejinin ilkinde ait olarak incelemede, bağımlılığın insan sağlığına zararlı maddeleri ve teknolojik bileşenleri gösteren sözcükbirimler ile eşdizimli olarak kullanıldığını göstermiştir. Böylelikle, 'bağımlılık' ifadesinin insan için bir tehdit ve kurtulması gereken bir durum olduğu ortaya konulmaktadır. Bu bulgular ikinci araştırma sorusunun odağı olan haber metinlerindeki 'bağımlılık' ifadesi üzerine yapılmış olan nitelmelemler ile de desteklenmektedir. Çalışmanın verisi bağımlılığın çoğunlukla olumsuz çağrışımlar yapan diğer dilsel öğeler ile eşdizimli olarak kullanıldığını göstermektedir. Bu durumda, 'bağımlılığa' yüklenen olumsuz nitelikler 'bağımlılık' kavramının olumsuz gösterimini ve böylelikle de olumsuz inşasını gerçekleştirmektedir. Çalışmanın bir sonraki araştırma sorusunu oluşturan savlama stratejileri ile ilişkili olarak çalışmanın verisi Türkiye yazılı haber medyasının bağımlılık söylemlerinde bağımlılığa atfedilen nitelmelemleri iki tartışma alanı üzerinden desteklediğini ve haklı çıkardığını göstermektedir. Çalışmada, bu tartışma alanlarından ilkinin bağımlılığın toplumsal bir sorun, diğerinin ise bağımlılığın bir düşman, tehlike, hastalık veya tuzak savlaması ile tehdit olduğuna işaret etmekte olduğu gözlemlenmiştir. Çalışmada, haber metinlerinin çok sayıda dolaysız söylem aktarımı tümcelerine ve bu yolla uzmanların, konu ile alakalı otoritelerin ve politikacıların görüşlerinin doğrudan aktarımına sahip olduğu görülmüştür. Bu noktada, haber metni yazarlarının kendi ya da yazdıkları gazetenin düşünce, yaklaşım ve tutumlarını söylem aktarımı ile sorumluluğu bir otorite üzerine yönlendirerek ilettikleri ve böylelikle kendi bakış açılarını ve ürettikleri savları destekledikleri

de tartışılabilir. Çalışmada, bağımlılığın olumsuz yanlarının ve etkilerinin edimsel gücünün niceleyicilerin kullanımı ile yoğunlaştırıldığı ve bağımlılık üzerine Türkiye haber medyasında üretilen söylemlerin olumsuz inşasının pekiştirildiği bulgulanmıştır ve böylelikle çalışmanın son araştırma sorusuna da bir yanıt verilmiş olmaktadır.

Bulguları özetlemek gerekirse, çalışmada, STY'nin söylemsel stratejilerinin teşkil ettiği çözümlene ulamlarında eşdizimlilik, konuşma aktarımı, olumsuz çağrışımlara sahip sözcüksel birimlerin kullanımı, niceleyicilerin kullanımı gibi dilsel araçlara ve tartışma alanları (topoi) gibi yine dilsel özellik taşıyan savlama araçlarına yer verildiği görülmüştür. Çalışmada haber metinlerinin temel anlamsal stratejisinin bağımlılığın hangi madde ya da davranışa yönelik olduğunun ve hangi özellikler ile nitelendiğinin belirtilmesi üzerine olduğu belirlenmiştir. Bu da, 'bağımlılık' ifadesinin neyi gösterdiğini ortaya koymakta ve bağımlılığın ne olduğunu ve hangi özelliklere sahip olduğunu inşa etmektedir. Bu medya inşası ile okuyucular bağımlılığa dair görüşler ve zihinsel modeller (van Dijk, 2000, s. 21) oluşturacaklar ve bu zihinsel modeller çok daha geniş bir oluşumun olan 'toplumsal belleğin' (van Dijk, 2000, s. 13) ortaya çıkmasında rol oynayacaktır. Çalışmada, bağımlılığın çoğunlukla olumsuz olarak nitelendiği ve bu nitelermelerin tartışma alanları ile savaştırıldığı ve haklı çıkarıldığı ayrıca atfedilen bu niteliklerin yoğunlaştırma süreçlerinden geçtiği görülmüştür. Bu noktada, bağımlılık ile alakalı olarak yapılandırılan bilgi pekiştirilmiş ve toplumsal bilişe işlenmesi sağlanmıştır.

Çalışmanın bulguları, STY'nin da altını çizdiği metinlerarasılık/söylemlerarasılık kavramlarına gönderme yapan bir niteliktedir. Bu açıdan da, bağımlılık söyleminin tarihsel boyutuna ve bağımlılık söylemini oluşturan alt söylemlerin arasındaki ilişkiye işaret etmektedir. Şöyle ki, çalışmanın verisini oluşturan tür olan haber metinlerindeki bağımlılığın ne olduğuna ve hangi özelliklere sahip olduğuna dair söylemler ile bağımlılığı tanımlamak ve betimlemek amacıyla hazırlanmış akademik metinlerin bağımlılık söylemleri arasında metinlerarası/söylemlerarası bir ilişki kurulması mümkündür. Çalışmanın giriş bölümünde altı çizilen ve bağımlılığı hastalık, toplumsal sorun, vb. şekillerde sunan akademik söylemler ile çalışmanın verisinde karşılaşılan adlandırılmalar, nitelermeler ve savlar ile ortaya konulan söylemlerde aktarımlar görülmektedir. Ayrıca haber metinleri yazarlarının bağımlılık ile ilintili bakış açılarını ve düşüncelerini yansıtan ve okuyucuda da belli bakış açılarının oluşmasına olanak sağlayan konuşma aktarımları da yine metinlerarasılık/söylemlerarasılık kavramları üzerinden tartışılabilir ve gerek haber metinlerinin içinde bulunduğu toplumsal yapıya gerek ise bu metinlerin tarihsel boyutuna gönderme yapabilir.

Toparlamak gerekirse, çalışmanın sonucunda bağımlılığın alkolizm, uyuşturucu, sigara ve teknoloji kullanımı ile konusal bir bağlantı içinde ve olumsuz çağrışımlar yaratacak biçimde verildiği bulgulanmıştır. Bağımlılığın farklı şekillerde adlandırıldığı ve toplumsal bir sorun ve tehdit olarak sunulduğu görülmüştür. Ayrıca, bağımlılığın temel kitlesinde gençler ve gençliğin olduğu da dolaylı bulgulardan biridir. Medya aktarımlarının bağımlılığın gençler ile özleştirerek sunduğu ve gençlik ve bağımlılık ilişkisinin toplumsal şemalara yerleşmesine neden olabildiği de görülmüştür. Bu noktada bağımlılığın olumsuz çağrışımlarının gençliğin de olumsuz algılanmasına neden olduğu tartışılabilir.

Copyright © 2018 **Republic of Turkey Ministry of Youth and Sports**

<http://genclikarastirmalari.gsb.gov.tr/>

Journal of Youth Researches • November 2018 • 6(16) • 136-148

ISSN 2147-8473

Received | 11 October 2018

Accepted | 25 October 2018

ANALYSIS / RESEARCH

EXTENDED ABSTRACT

Discursive Representation of Addiction in Newsprint Media

Emel Kökpınar Kaya*

The present study concentrates on the addiction discourse in the newsprint media in Turkey. By focusing on the language use of the news published on the web sites of the newspapers, the study aims to explore the discursive representation of 'addiction' and its construction over its representations. More specifically, it targets to examine the discourse strategies and linguistic devices which are used to construct the social-semantic codes of addiction. In this context, the main goal of the study is the linguistic and discursive analysis of the practices that build the perception of addiction in Turkey. In addition, the analysis of the ways that lead to a relationship between youth and addition is in among the main goals of the study. Thus, the study highlights the discursive construction of addiction which affect the social cognition and presents a new understanding and a critical standpoint via the approaches and devices of Critical Discourse Analysis (CDA) towards the media representations of addiction.

* Dr, Hacettepe University, Department of English Linguistics, Ankara, emelkocpinarkaya@gmail.com

The research questions of the study are as follows:

1. How is addiction referred to linguistically in the newsprint media in Turkey?
2. What are the traits, characteristics and features attributed to addiction in the newsprint media in Turkey?
3. What are the arguments and argumentation schemes that justify and legitimise the traits, characteristics and features attributed to addiction in the newsprint media in Turkey?
4. From what perspective or point of view is addiction expressed in the newsprint media in Turkey?
5. How is addiction represented as less or more harmful in the newsprint media in Turkey?

Addiction which is the main focus of the study basically refers to a situation in which the substance or behaviour cannot be given up or controlled (Egger and Rauterberg, 1996). As it is clear, addiction can be on the substances such as cigarettes, alcohol and drugs, and on the behaviours such as eating, TV watching, internet using and shopping (Günüç and Kayri, 2010). This marks a distinction between substance addiction and behavioural addiction (Kim and Kim, 2002). Another distinction can be made between physical addiction and psychological addiction. According to Turkish Green Crescent Society (2018), one of the oldest voluntary organisations which fight against addiction in Turkey, physical addiction is an intense desire towards the substance being used whereas psychological addiction is a keenness towards the substance in order to satisfy the needs of it.

Addictions have some common features. The willing condition to give up the substance or the behaviour which is the object of the addiction, attempts to give up, unsuccessful trials to abstain and the increasing dosages can be specified as these common features (Henderson, 2001; Ögel, 2001). Here, a new distinction can be stressed. In the academic literature, addiction is discussed in terms of its being an illness or an obsession (Foddy and Savulescu, 2006; Heyman, 2009; Hyman, 2005; Leshner, 1997). According to Turkish Green Crescent Society (2018), addiction is psychiatric syndrome and a serious illness.

Very different types and aspects of addiction have been studied by various scientific fields. It is highly available to present studies on the physiological, psychological, sociological and pedagogical causes and effects of addiction (Bilge, 2012; Copella, 2002; Everett and Robbins, 2005; Farkas et al., 1996; Foddy and Savulescu, 2010; Horzum and Barış, 2011; Köknel, 1998; Krazler and Li, 2008; Leshner, 1997; McLennan et al., 1980; Robinson and Berridge, 2000; Şahin and Tuğrul, 2012; Tao et al., 2010; van Rooij et al., 2011; Yılmaz et al., 2014). Yet, few studies on the discursive construction and especially on the linguistic representations of addiction on media have been done. This underlines

a gap on both the discursive aspects of addiction as a concept and the linguistic point of view towards addiction. Thus, the present study contributes to fulfil this gap and brings and understanding to addiction in the interface of Critical Discourse Analysis and media.

Critical Discourse Analysis and Media

Critical Discourse Analysis (CDA), as its name indicates, is a discourse analysis approach which focuses on the term ‘discourse’. However, it does not solely bring an explanation to discourse, it also endeavours to describe the relationship between the discourse structures, social interaction and social structures (van Dijk, 2001, p. 353). Besides, it aims to have a critical attitude towards the social entities. That is to say, CDA concentrated on social problems (Fairclough and Wodak, 1997, pp. 271-280; van Dijk, 2001, p. 353) and this sophisticates it with critical aspects. In its basic definition, CDA which deals with the relationship between discourse and society and it studies this relationship in terms of power relations (Fairclough, 1998; 1995a; 1995b; 1995c; van Dijk, 2001; 1998; 1993; Wodak, 2009; 1999). In broader terms, CDA EŞÇ focuses on the ways that discourse structures produce, approve, reproduce and challenge power relations in society (van Dijk, 2001, p. 353).

As one of the outstanding figures of CDA, Teun A. van Dijk (1993, pp. 253-254) underlines that power gained through tools such as money, oppression and information enables us to reach the rhetorical tools which can be used to transform the minds of people. Here, language is highly underlined; language is both an entity which produces discourse and a very important rhetorical tool, and it is also in a “strong and pervasive relationship between linguistic structure and social structure” (Kress and Hodge, 1979, p. 185).

At this point, the definitions of discourse and its relationship between discourse and language should be explained. If defined in its basic terms, discourse is “speech or writing seen from the point of views of the beliefs, values and categories which it embodies; these beliefs, etc. constitute a way of looking at the world an organization or representation of experience” (Hawthorn, 1992, p. 48 cited in Mills, [1997] 2004, p. 5). In other words, discourse can be described as a whole of language use of individuals and society and frames of mind which lead to these specific uses (Kökpinar-Kaya, 2016, p. 264). Discourse cannot be thought independently from language since discourse is not only accepted as the product of linguistic actions but also the fundamental element in its emergence.

According to van Dijk (2000, p. 88), language is a social practice and even it is the most valuable practice which can describe more others. Both oral and written discourses, therefore, are social practices (Fairclough and Wodak, 1997; Kress, 1990; Wodak, 1996; 1995; Wodak et al., 1999; Tischer et al., 2000) and they represent and construct power relations in society. Via language use, it is possible to shape, reshape or transform perceptions, attitudes and ideas of society. This feature inevitably underlines the constructive power of discourse.

Apparently, media has the power to reach the masses (Cotter, 2001). Owing to its advantageous state in the power relations and extensive use of linguistic devices, media discourse is one of the fields in which the constructive power of discourse can highly be seen. Especially news media has a significant role in the construction of the minds of audiences and readers (Dursun, 2014) since it creates a social reality for recipients (Bell, 1991; Fairclough, 1995a; 1995b; 1992a; Fowler, 1991; van Dijk, 1998; 1995a; 1995b; van Leeuwen, 1996; Wodak, 2003; Wodak and Meyer, 2001). At this context, it is eligible to highlight the power of news producers on media users and the relationship between CDA and media.

Theoretical Framework and Method

The theoretical basis of the present study depends on the theoretical framework of van Dijk (1988a; 1988b; 1988c) on news components and structure, and Discourse Historical Approach (DHA) developed by Wodak et al. (2009). In the study, the method proposed by DHA which is one of the complicated and multidisciplinary approaches of CDA has been used. DHA, dealing with the relationship between language and other social components, conceptualises discourse as a social act. In this frame, discourse is a part of other social practices. It accepts oral and written language as a form of social practice (Fairclough and Wodak, 1997). Here, the semiotic and social aspects of discourse is stressed.

Discourse has some other aspects in DHA. Discourse cannot be thought separately from the concept of text. Texts are the material and durable products of linguistic actions (Wodak, 2001, p. 66). In such a situation, the concept of discourse is realised by the concept of texts. In addition, texts cannot be produced independently from the prior texts (Kristeva, 1980, p 36). This leads us to the concept of 'intertextuality'. In DHA, there are "intertextual and interdiscursive relationships between utterances, texts, genres and discourses" (Wodak, 2001, p. 67). Here, intertextuality labels the emergence of texts in other texts and interdiscursivity refers to the representation of discourses in different genres and discourses (Choularaki and Fairclough, 1999). Henceforth, any product of linguistic actions are open to intertextual/interdiscursive relationships (Fairclough, 1992b, p. 102). That is, this relationships emphasises the historical aspect of discourse.

Among the other aspects of discourse, we can list topical connectivity, plurality and argumentative connectivity. These aspects need to reveal the topics and argumentations which are produced by language. In order for these, DHA proposes a three-dimensional methodology (Wodak, 2001; Wodak et al., 1999; Wodak and Meyer, 2001). In this methodological framework, the first step is to specify the contents and topics. In the next step, the discourse strategies are determined. In the last step, the linguistic realisations which create these topics and strategies are explored. To sum up, in the present study the topics, discourse strategies and their linguistic realisations emerged in news texts have been examined.

Exploring the addiction discourses of newsprint media in Turkey, the present study used the ‘discourse strategies’ developed by Wodak (2001, p. 73) in order to study the discursive construction of collective identities. These strategies have been adapted to the discursive construction of addiction and is presented in Table 1.

Table 1. Discursive Strategies (Wodak, 2001, p. 73)

Strategy	Objectives	Devices
Referential/ Nomination	Construction of ingroups and outgroups <i>Construction of addiction</i>	Membership categorization Metaphors, metonymies, and Synecdoches <i>Semantic categorisation Collacation</i>
Predication	Labelling social actors more or less positively or negatively, deprecatorily or appreciatively <i>Labelling addiction more or less positively or negatively, deprecatorily or appreciatively</i>	Stereotypical, evaluative attributions of negative or positive traits <i>Evaluative attributions of negative or positive traits towards addiction</i>
Argumentation	Justification of positive or negative attributions <i>Justification of positive or negative attributions</i>	Topoi, fallacies, and counterfactuals used to justify inclusion or exclusion, discrimination or preferential treatment <i>Topoi, fallacies, and counterfactuals used to justify the attributions towards addiction</i>
Perspectivisation, framing, or discourse representation	Expressing involvement, positioning speaker’s point of view <i>Expressing involvement, positioning speaker’s point of view</i>	Reporting, description, narration or quotation of (discriminatory) events and utterances <i>Reporting, description, narration or quotation of events and utterances about addiction</i>
Intensification, mitigation	Modifying the epistemic status of a proposition <i>Modifying the epistemic status of a proposition</i>	Intensifying or mitigating the illocutionary force of (discriminatory) utterances <i>Intensifying or mitigating the illocutionary force of utterances on addiction</i>

In the present study which is grounded on the specific ideas and approaches in CDA the constructive aspect of discourse is highly emphasised. At this frame, the study has a constructivist/constructionist perspective. Besides, it adopts fundamentals of interpretivist paradigm in accordance with its methodological and critical standpoint.

The main object of the study is the newsprint media in Turkey as it is explained before. The data of the study includes news texts of six newspapers on their online versions. The newspapers have been chosen from different newspapers in order to represent different ideological stances. They are *BirGün*, *Cumhuriyet*, *Hürriyet*, *Sabah*, *Yeni Akit* and *Yeni Çağ*. In data collection process, the online pages of the newspapers (www.birgun.net, www.cumhuriyet.com.tr, www.hurriyet.com.tr, www.sabah.com.tr, www.yeniakit.com.tr, www.yenicaggazetesi.com.tr) have been searched in terms of the expression 'bağımlılık (addiction)' and the news texts between the dates of 1 January 2018 and 28 September 2018 which are listed by the online page have been included to the data. 121 news texts from *BirGün*, 101 from *Cumhuriyet*, 389 from *Hürriyet*, 248 from *Sabah*, 14 from *Yeni Akit* and 59 news texts from *Yeni Çağ* comprise the data of the study. In the study, a total of 932 news texts have been explored in a qualitative point of view.

The Analysis of the Discursive Construction of Addiction

In the first phase of the analysis, the analysis of topics, it has been observed that 'addiction' is not used only for the meaning of being incapable of giving up a substance or behaviour. The topical analysis has showed that 'addiction' is also used for expressing 'the enjoyment', 'economical dependency' and 'international relations'.

In the data, it has been found that the number of the news texts that contain the expression 'addiction' in the meaning of being incapable of giving up a substance or behaviour is 430 out of 932 news texts. After this elimination 24 news texts from *BirGün*, 30 from *Cumhuriyet*, 194 from *Hürriyet*, 142 from *Sabah*, 10 from *Yeni Akit* and 30 news texts from *Yeni Çağ* have been analysed in terms of the discourse strategies cited before.

Representation/Nomination of Addiction

The core semantic strategy of the news texts is to represent addiction in terms of the substance or behaviour the addiction depends on. In this way, what addiction refers to and what it really means is constructed by this strategy. The basic linguistic device has been specified collocation which underlines the lexical components being together in a sentence. Table 2 presents the collocations of addiction observed in the news texts.

Table 2: Representation/nomination of Addiction

Strategy	Objectives	Devices
Referential/ Nomination	The construction of addiction	<p><i>Semantic categorisation</i> <i>Collocations</i></p> <p>Madde bağımlılığı (Substance addiction) Nikotin bağımlılığı (Nicotine addiction) Sigara bağımlılığı (Cigarette addiction) Elektronik sigara bağımlılığı (Electronic cigarette addiction) Tütün bağımlılığı (Tobacco addiction) Alkol bağımlılığı (Alcohol addiction) Uyuşturucu bağımlılığı (Drug addiction) Uyuşturucu madde bağımlılığı (Drug addiction) Öksürük şurubu bağımlılığı (Linctus addiction) Şeker bağımlılığı (Sugar addiction) Şekerli gıdalara bağımlılık (Sugared food addiction) Unlu gıdalara bağımlılık (Foured food addiction) Karbonhidrat bağımlılığı (Carbohydrate addiction) Çikolata bağımlılığı (Chocolate addiction) Kafein bağımlılığı (Cafein addiction) Tuz bağımlılığı (Salt addiction)</p> <p>Teknoloji bağımlılığı (Technology addiction) (Akıllı) telefon bağımlılığı ([Smart] telephone addiction) Tablet bağımlılığı (Tablet computer addiction) Bilgisayar bağımlılığı (Computer addiction) İnternet bağımlılığı (Internet addiction) Oyun bağımlılığı (Game addiction) Sosyal medya bağımlılığı (Social media addiction) Dijital bağımlılık (Digital addiction) Sanal bağımlılık (Virtual addiction) Bitcoin bağımlılığı (Bitcoin addiction) Çevrimiçi etkinliklere bağımlılık (Online facility addiction) Twitter bağımlılığı (Twitter addiction)</p> <p>Kumar bağımlılığı (Gambling addiction) Seks robotu bağımlılığı (Sex robot addiction) Seks bağımlılığı (Sex addiction) Cinsel bağımlılık (Sexual addiction)</p> <p>Fiziksel ve ruhsal bağımlılık (Physical and psychological addiction) Psikolojik bağımlılık (Psychological addiction) Davranışsal bağımlılık (Behavioural addiction)</p>

As it is seen in Table 2, ‘addiction’ is referred with the substance or behaviour coming before itself. More specifically, addiction is represented with harmful substances such as drugs, nicotine, sugar, even salt, with technological devices and terms such as internet, computer and telephone, with expressions referring to specific behaviours such as game, gambling and sex. In addition to them, the physiological and psychological aspects of addiction are observed in the study.

Predication of Addiction

In addition to the referential and nomination strategies of addiction, predication strategies of addiction are achieved via the use of collocation in the news texts. However, this time the collocations signal the traits, characteristics and features of addiction. The predications of addiction can be seen in Table 3.

Table 3: Predication of Addiction

Strategy	Objectives	Devices
Predication	Labelling addiction more or less positively or negatively, deprecatorily or appreciatively	<p>Evaluative attributions of negative or positive traits towards addiction</p> <p>Bağımlılık riski (Addiction risk) Bağımlılık tedavisi (Addiction treatment) Bağımlılık uyarısı (Addiction warning) Bağımlılık sorunu (Addiction problem) Bağımlılık batağı (Addiction gutter) Bağımlılık yaşı (Addiction age) Bağımlılığın zararları (Harms of addiction)</p> <p>Bağımlılıktan kurtulmak (To get rid of addiction) Bağımlılıktan korumak (To prevent from addiction) Bağımlılıktan uzak durmak (To prevent from addiction) Bağımlılıkla savaşmak (To avoid addiction) Bağımlılığı kontrol altına almak (To take addiction under control)</p> <p>Bağımlılığa önlem (Precaution for addiction) Bağımlılığa karşı farkındalık (Awareness towards addiction) Bağımlılıklara yönelik koruma (Preservation towards addiction) Bağımlılıklara yönelik önleme (Prevention towards addiction)</p> <p>Bağımlılıklara yönelik bilinçlendirme (Awareness-raising towards addiction)</p> <p>Bağımlılık ile mücadele (Struggle with addiction)</p> <p>Bağımlılık ve zararlı alışkanlıklar (Addiction and harmful habits) Bağımlılık ve uyuşturucu (Addiction and drugs) Bağımlılık ya da psikolojik sorunlar (Addiction and psychological problems) Akıl sağlığı ve bağımlılık sorunları (Mental health and addiction) Adalet, suç ve bağımlılık konuları (Justice, crime and addiction) Suç, bağımlılık ve istismar gibi konular (Crime, addiction and abuse)</p> <p>Bağımlılık, aile içi şiddet, taciz, iletişimsizlik ve ölüm (Addiction, domestic violence, abuse, lack of communication and death)</p>

As it can be seen in Table 3, addiction is used together with the linguistic components that have negative connotations such as risk, harm, problem and treatment. This lexical components with their negative connotations predicate addiction in term negative terms. Besides, the verbs ‘to get rid of’, ‘to prevent’, ‘to control’ also put stress on addiction by featuring it with negative traits. Another linguistic device of negative predication is listing addiction with lexical units having negative connotations such as death, abuse and crime.

Argumentation of Addiction

The discursive construction of addiction can be investigated in terms of topoi. According to Wodak (2001, p. 74) topoi can be accepted as the parts of argumentation which contain explicit and inferential premises. The addiction discourses of the newsprint media in Turkey can be discussed through two different topoi. One of these topoi has sub-argumentation units which can be called as topos. The topoi are as follows:

- topoi of social problem

- topoi of threat
  - topos of enemy

  - topos of danger

  - topos of illness

  - topos of trap

Perspectivisation towards Addiction

This section examines the strategies of perspectivisation, framing and discourse representation which are proposed by Wodak (2001). Through this strategy discourse producer expresses her/his involvement to the discourses and positions herself/himself to the point of view of the language user whose discourses are expressed. The linguistic devices of these strategies are reporting, description, narration or quotation of events and utterances. The data of the study exhibits that news texts frequently have direct discourse representation. News text writers seems in a tendency to express the events via the words of specialists, authorities and politicians. Thus, they convey their ideas, attitudes and approaches with the use of these speech representations, and owe the responsibility to authorities. Moreover, such a linguistic action plays the role of supporting and legitimising the point of view and argumentations of news text writer as Fairclough (1989, sp. 51) discusses. According to him, the representation of the utterances of social actors has a great prominence since they show whose opinions, concerns and perspectives have been adopted. In the data, a peculiar use of the first plural person pronoun has also been observed. Some news texts use the pronoun ‘biz (we)’ which represents the point of view that the news had been written.

Intensified Use of Addiction

In the addiction discourse of newsprint media, modifying the epistemic status of a proposition is achieved through intensifying or mitigating the illocutionary force of utterances on addiction. The basic linguistic device is the use of quantifiers. In the data it is observed that via the use of quantifiers such as *ilk* (the first), the negative attributions of addiction are reinforced and the effects of addiction is intensified. In addition to the quantifiers, modifying the epistemic status of a proposition can be performed by the use of lexical units grading the semantic components of the expression such as *daha fazla* (more). Another linguistic device is the use of lexical units which have an intensified negative meaning such as '*perişan* (miserable)'.

Conclusion

The present study explores the discursive construction of addiction in newsprint media in Turkey via discourse strategies and linguistic devices that embody these strategies. In the study 5 strategies have been analysed: referential/nomination, predication, argumentation, perspectivisation and intensification strategies. In the analysis sections which depend on these strategies, linguistic devices such as collocation, discourse representation, lexical units with an intensified meaning and quantifiers, and *topoi* which also have linguistic aspects have been observed.

The core semantic strategy of the news texts is to represent addiction in terms of the substance or behaviour the addiction depends on and its negative traits, characteristics and features. In this way, what addiction refers to and what it really means is constructed. Through such a construction readers produce opinions and construe mental models (van Dijk, 2000, p. 21) and these mental models lead to a larger formation, 'social memory' (van Dijk, 2000, p. 13). In the study, it has been observed that addiction is generally predicated with negative attributions which are argued and legitimised through *topoi* of social problem and threat. Besides, these negative attributions are also object to intensification processes. At this context, the constructed knowledge about addiction is reinforced and processed through social cognition.

To sum up, the study has concluded that addiction is represented as it is in a topical relationship with alcoholism, drugs, smoking and technology, and as having negative connotations. It has also underlined that addiction is named in various ways and presented as a problem and threat. Besides, an indirect finding of the study is that young people are referred as the core object of addiction. The media practices of the newsprint media in Turkey present addiction by identifying it with youth and may cause the positioning of this identification in the schematic structure of social understanding. At this point, the negative attributions of addiction can be discussed to affect the perception of society about youth in a negative way.

Kaynakça/References

- Bell, A. (1991). *The language of news media*. Oxford: Blackwell.
- Bilge, F. (2012). Bir grup ilköğretim öğrencisinde bilgisayara yönelik bağımlılık eğilimi değerlendirmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 43, 96–105.
- Chouliaraki, L. & Fairclough, N. (1999). *Discourse in late modernity: Rethinking critical discourse analysis*. Edinburgh: Edinburgh University Press.
- Copella, A. (2002). Addiction and the family: Is it time for services to talk notice of the evidence. *Addiction*, 97(11), 1361–1363.
- Cotter, C. (2001). Discourse and media. D. Schiffrin, D. Tannen and H.E. Hamilton (Eds.), *The handbook of discourse analysis* içinde (ss. 416–436). Oxford: Blackwell.
- Dursun, Ç. (2014). *TV haberlerinde ideoloji*. Ankara: İmge Kitabevi.
- Egger, O. & Rauterberg, M. (1996). Internet behaviour and addiction. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Work & Organisational Psychology Unit (IfAP), Swiss Federal Institute of Technology (ETH), Zürich.
- Everitt, B. J. & Robbins, T. M. W. (2005). Neural systems of reinforcement for drug addiction: from actions to habits to compulsion. *Nature Neuroscience*, 8, 1481–1489.
- Fairclough, N. (1989). *Language and power*. Londra: Longman.
- Fairclough, N. (1995a). *Media discourse*. Londra: Edward Arnold.
- Fairclough, N. (1995b). *Critical discourse analysis*. Boston: Addison Wesley.
- Fairclough, N. (1992a). *Discourse and social change*. Cambridge: Polity Press.
- Fairclough, N. (1992b). Intertextuality in Critical Discourse Analysis. *Linguistics and Education* 4, 269–293.
- Fairclough, N. (1998). *Language and ideology. Critical Discourse Analysis: The critical study of language*. New York: Longman.
- Fairclough, N. & Wodak, R. (1997). Critical discourse analysis. van Dijk, T. A. (Ed.), *Discourse as social interaction* içinde (ss. 258–284). Londra: Sage.
- Farkas, A. J., Pierce, J. P., Zhu, S. H., Rosbrook, B., Gilgin, E. A., Berry, C. & Kaplan, R. M. (1996). Addiction versus stages of change models in predicting smoking cessation. *Addiction*, 91(9), 1271–1280.
- Foddy, B. & Savulescu, J. (2006). Addiction and autonomy: Can addicted people consent to the prescription of their drug of addiction? *Bioethics*, 20(1), 1–15.
- Foddy, B. & Savulescu, J. (2010). Relating addiction to disease, disability, autonomy, and the good life. *Philosophy, Psychiatry, & Psychology*, 17(1), 35–42.
- Fowler, R. (1991). *Language in the news: discourse and ideology in the press*. Londra: Routledge.
- Günüş, S. & Kayrı, M. (2010). Türkiye’de internet profili ve internet bağımlılık ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlik-güvenilirlik çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39, 220–232.
- Hawthorn, J. (1992) *A concise glossary of contemporary literary theory*. Londra: Edward Arnold.
- Henderson, E. C. (2001). *Understanding addiction*. Mississippi: University Press of Mississippi.
- Heyman, G. (2009). *Addiction: A disorder of choice*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Horzum, M. B. & Barış, M. (2011). İlköğretim öğrencilerinin bilgisayar oyunu bağımlılık düzeylerinin değişik değişkenlere göre incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 36(159), 56–68.
- Hunston, S. (2002). *Corpora in Applied Linguistics*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Hyman, S. (2005). Addiction: A disease of learning and memory. *American Journal of Psychiatry*, 162, 1414–1422.
- Kim, S. & Kim, R. (2002). A study of Internet addiction: Status, causes, and remedies-focusing on the alienation factor. *International Journal of Human Ecology*, 3(1), 1–19.

- Köknel, Ö. (1998). *Bağımlılık: Alkol ve madde bağımlılığı*. İstanbul: Altın Kitaplar.
- Kökpınar Kaya, E. (2016). Dil ve gösterge ekseninde söylem çözümlemesi. S.N. Büyükkantarcıoğlu, I. Özyıldırım & E. Yarar (Eds.), *Ahmet Kocaman'a armağan: Dilbilime adanmış bir yaşam içinde* (ss. 261–272). Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları.
- Krazler, H. R. & Li, T. K. (2008). What is addiction? *Alcohol Research & Health*, 31(2), 93–95.
- Kress, G. (1990). Critical discourse analysis. *Annual Review of Anthropology*, 11, 84–97.
- Kress, G. & Hodge, R. (1979). *Language as ideology*. Londra: Routledge & Kogan Paul.
- Kristeva, J. (1980). *Desire in language: A semiotic approach to language and art*. New York: Columbia University Press.
- Leshner, A. I. (1997). Addiction is a brain disease, and it matters. *Science*, 278(5335), 45–47.
- Louw, B. (1993). Irony in the text or insincerity in the writer? The diagnostic potential of semantic prosodies. Baker, M., Francis, G. & Tognini-Bonelli, E. (Eds.), *Text and technology: In honour of John Sinclair* içinde (ss. 157–176). Philadelphia ve Amsterdam: John Benjamins.
- McLellan, A. T., Luborsky, L., Woody, G. E., & O'Brien, C. P. (1980). An improved diagnostic evaluation instrument for substance abuse patients: The Addiction Severity Index. *Journal of Nervous and Mental Disease*, 168(1), 26–33.
- Mills, S. (2004). *Discourse*. Londra ve New York: Routledge.
- Ögel, K. (2001). İnsan, yaşam ve bağımlılık tartışmalar ve gerekçeler. İstanbul: Kültür Sanat Yayıncılık.
- Robinson, T. E. & Berridge, K. C. (2000). The psychology and neurobiology of addiction: An incentive-sensitization view. *Addiction*, 95(2), 91–117.
- Sinclair, J. M. (1991). *Corpus Concordance Collocation*. Oxford: Oxford University Press.
- Şahin, C. & Tuğrul, V. M. (2012). İlköğretim öğrencilerinin bilgisayar oyunları bağımlılık düzeyinin incelenmesi. *Journal of World of Turks*, 4(3), 115–130.
- Tao, R., Huery, X., Wang, J., Zhong, H., Zhang, Y. & Li, M. (2010). Proposed diagnostic criteria for internet addiction. *Addiction*, 105, 556–564.
- Tekin, B. Ç. (2008). The construction of Turkey's possible EU membership in French political discourse. *Discourse & Society* 19(6), 727–763.
- Tischer, S., Meyer, M., Wodak, R. & Vetter, E. (2000). *Methods of text and discourse analysis*. Londra: Sage.
- Van Dijk, T. A. (1980). *Macrostructures. An interdisciplinary study of global structures in discourse, interaction, and cognition*. Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Van Dijk, T. A. (1988a). *News analysis: Case studies of international and national news in the press*. Hillsdale, N.J.: L. Erlbaum.
- Van Dijk, T. A. (1988b). Semantics of a press panic: The Tamil 'invasion'. *European Journal of Communication*, 3, 167–188.
- Van Dijk, T. A. (1988c). *News as discourse*. Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Associates, Inc.
- Van Dijk, T. A. (1993). Principles of critical discourse analysis. *Discourse and Society*, 4, 249–283.
- Van Dijk, T. A. (1995a). The mass media today: Discourses of domination or diversity? *Javnost/The Public* (Ljubljana), 2(2), 27–45.
- Van Dijk, T. A. (1995b). Discourse, opinions and ideologies. Discourse and ideologies. *Special issue of Current Issues in Language and Society*, 2(2), 115–145.
- Van Dijk, T. A. (1998). *Ideology*. Londra: Sage.
- Van Dijk, T. A. (2000). *Ideology and Discourse. A Multidisciplinary Introduction*. 13.11.2015 tarihinde <http://www.discourses.org/UnpublishedArticles/Ideology%20and%20discourse.pdf> adresinden erişildi.

- Van Dijk, T. A. (2001). Critical discourse analysis. D. Tannen, D. Schiffrin & H. Hamilton (Eds.), *Handbook of Discourse Analysis* içinde (ss. 352–371). Oxford: Blackwell.
- Van Leeuwen, T. (1996). The representation of social actors. C. R. Caldas-Coulthard & M. Coulthard (Eds.), *Texts and practices, readings in Critical Discourse Analysis* içinde (ss. 32–70). Londra: Routledge.
- Van Rooij, A., Schoenmakers, T. M., Vermulst, A. A., van der Eijden, R. J. J. M. & van de Mheen, D. (2011). Online video game addiction: identification of addicted adolescent gamers. *Addiction*, 106, 205–212.
- Wodak, R. (1996). *Disorders of discourse*. Londra: Longman.
- Wodak, R. (1999). The discursive construction of national identity. R. Wodak, R. de Cillia, M. Reisigl & K. Liebhart (Eds.), *Discursive construction of national identity* içinde (ss.7–48). Edinburgh: Edinburgh University Press.
- Wodak, R. (2001). The Discourse-Historical Approach. R. Wodak & M. Meyer (Eds.) *Methods of critical discourse analysis* içinde (ss. 63–94). Londra: Sage Publications.
- Wodak, R. (2003). Populist discourses: The rhetoric of exclusion in written genres. *Document Design: Journal of Research and Problem Solving*, 4(2), 133–148.
- Wodak, Ruth (2009). The semiotics of racism. A critical Discourse-Historical Analysis. J. Renkema (Ed.), *Discourse, of course* içinde (ss. 311 –326). Amsterdam: John Benjamins.
- Wodak, R. & Meyer, M. (2001). *Methods in Critical Discourse Analysis*. Londra: Sage.
- Wodak, R., de Cillia, R., Reisigl, M., & Liebhart, K. (1999/2009). *The discursive construction of national identity*. Edinburgh: Edinburgh University Press.
- Yılmaz, E., Şahin, Y. L., Haseski, H. İ. & Erol, O. (2014). Lise öğrencilerinin internet bağımlılık düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi: Balıkesir İli örneği. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 132–144.
- <https://www.yesilay.org.tr/tr/bagimlilik/bagimlilik-nedir> 01.10.2018 tarihinde indirildi.